

Læreplasser og oppfølging av lærlinger

Trøndelag fylkeskommune
Prosjektplan forvaltningsrevisjon

FR1305

2024

1 FAKTA OM OPPDRAGET

FORMÅL

Kontrollutvalgets formål med denne forvaltningsrevisjonen er å få undersøkt hvordan fylkeskommunen legger til rette for at flest mulig lærlinger skal fullføre opplæringen i bedrift, undersøke hvordan fylkeskommunen forbereder elevene i yrkesfag på de krav og forventninger som møter dem i læretiden, og undersøke hvordan fylkeskommunen følger opp lærlinger og lærebedrifter med hensyn til arbeidsmiljø.

PROBLEMSTILLINGER

- 1. Ivaretar fylkeskommunen sine forpliktelser overfor elever som skal ut i læretid?**
 - Informasjon til elever
 - Formidling til læreplass
- 2. Ivaretar fylkeskommunen sine forpliktelser overfor lærlingene i læretiden?**
 - Oppfølging lærlinger og fullføring av læretiden
- 3. Sikrer fylkeskommunen at lærebedrifter overholder regelverk og avtaler?**
 - Opplæring
 - Arbeidsmiljø
 - Varsel om brudd på regelverk og avtaler
 - Håndtering av brudd på regelverk og avtaler

TIDS- OG RESSURSBRUK

Timeforbruk: 450 timer

Rapport til sekretær: 15.03.25

OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR

Tor Arne Stubbe

Tlf: 98608070

E-post: tor-arne.stubbe@revisjonmidtnorge.no

2 MANDAT

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Trøndelag fylkeskommune bestilte en forvaltningsrevisjon om læreplaner og oppfølging av lærlinger den 27.08.2024, sak 63/24.

I plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 for Trøndelag fylkeskommune er «Lærlingeplasser og oppfølging av lærlinger» prioritert som område nr. 4.

2.2 Formål

Kontrollutvalgets formål med denne forvaltningsrevisjonen er å få undersøkt hvordan fylkeskommunen legger til rette for at flest mulig lærlinger skal fullføre opplæringen i bedrift, undersøke hvordan fylkeskommunen forbereder elevene i yrkesfag på de krav og forventninger som møter dem i læretiden, og undersøke hvordan fylkeskommunen følger opp lærlinger og lærebedrifter med hensyn til arbeidsmiljø.

2.3 Bakgrunnsinformasjon

I plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 for Trøndelag fylkeskommune er situasjonen som omfatter lærlinger beskrevet slik:

«Det er en risiko for at det ikke tilbys nok lærlingeplasser, særlig innenfor nye lærefag. Videre er det en risiko for at den enkelte faglærer ikke får fulgt lærlingen godt nok opp. Det er ingen sentrale forskrifter på yrkesfaglig fordypning (YFF) når det gjelder undervisningstimer og oppfølging av elever ute i bedrift. Det er en risiko for at samhandlingen med de ulike aktørene i lærlingeordningen ikke fungerer godt nok. Det er av vesentlig betydning at ferske arbeidstakere blir ivaretatt på en god måte og får en god introduksjon i arbeidslivet, med god etisk standard».

2.3.1 Hva er fagopplæring?

De som har fullført grunnskoleopplæring, har rett til videregående opplæring. Det er fylkeskommunen som skal oppfylle retten til videregående opplæring for de som bor i fylket.

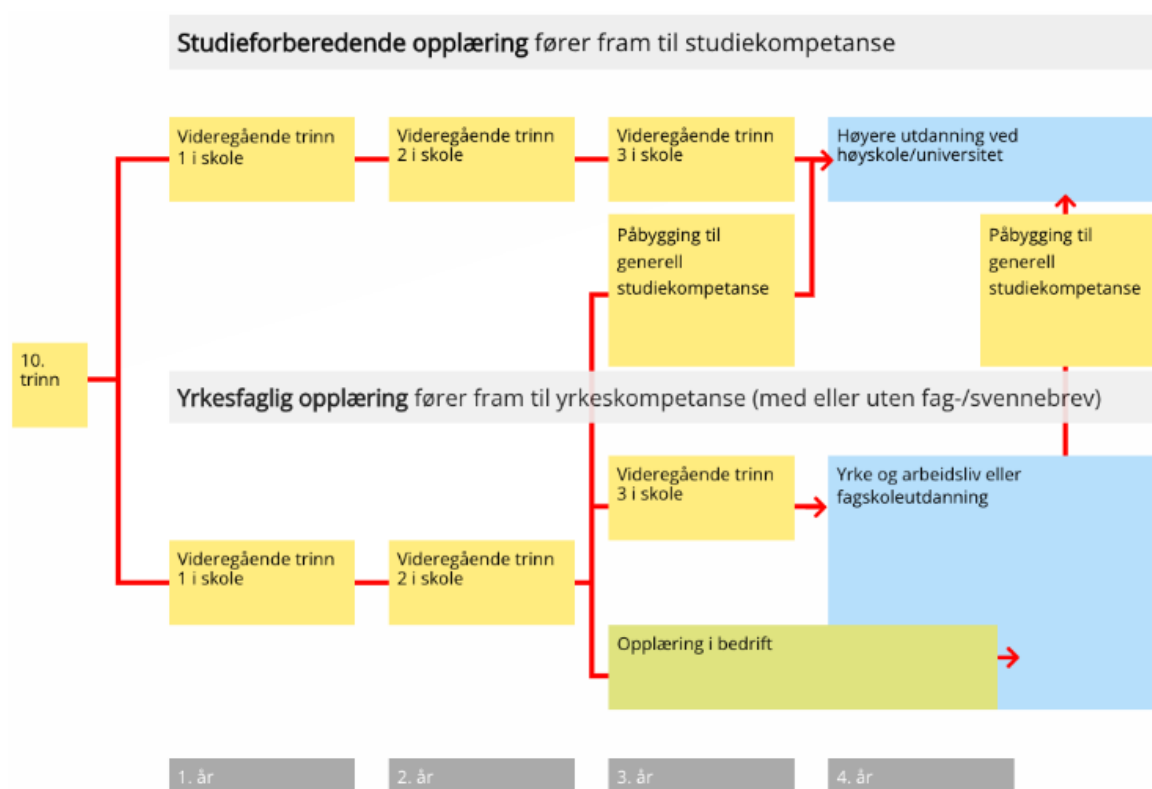
Videregående opplæring består av både studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram. De yrkesfaglige utdanningsprogram består normalt av to års opplæring som elev i videregående skole (Vg1 og Vg2) og to års opplæring som lærling i bedrift. Ved fullført læringsløp, og godkjent fagprøve, vil lærlingen få et fagbrev eller svennebrev som viser man har relevant kompetanse i faget man har hatt opplæring i. Hvis du tar utdanning i et av de tradisjonelle håndverksfagene, får du som regel svennebrev. Fagbrev får du dersom du tar en utdanning innen ulike yrker i industrien og i noen håndverksfag¹. Fagbrev og svennebrev er akkurat det samme, men betegnelsene er ofte knyttet til gamle tradisjoner. Dette utdanningsløpet kalles fagopplæring. Det er ca 200 programområder som fører til fagbrev eller svennebrev.

Fagopplæringen er et samarbeid mellom fylkeskommunen og næringslivet for å sikre næringene tilgang på framtidige arbeidstakere med god og relevant kompetanse. Det er blant annet fylkeskommunen som godkjenner bedrifter som skal ivareta opplæring for lærlingene (lærebedrifter), godkjenner faglige ledere i lærebedriftene og utbetaler tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger².

¹ https://utdanning.no/tema/nyttig_informasjon/fagproven_og_svenneproven

² https://www.trondelagfylke.no/vare-tjenester/utdanning/Oplæring_i_bedrift/

Figur 1. Hovedmodellen for den videregående opplæringen

Kilde: vilbli.no

2.3.2 Opplæring i bedrift

De som har læretid i bedrift, er arbeidstakere i lærebedriften, med de rettighetene og pliktene som følger av lover og tariffavtaler. Nasjonalt register for lærebedrifter viser at det er 2111 aktive lærebedrifter i Trøndelag³. Tall fra SSB viser at det er i overkant av 1600 elever på Vg2 i fylket som går over til opplæring i bedrift som lærling hvert år⁴. Fylkeskommunen har ansvar for å forberede elevene på læretiden og formidle lærlinger til opplæring i bedrift. Fylkeskommunen har også ansvar for å påse at opplæringen skjer i samsvar med lov, forskrift og læreplaner.

³ <https://nlr.udir.no/>

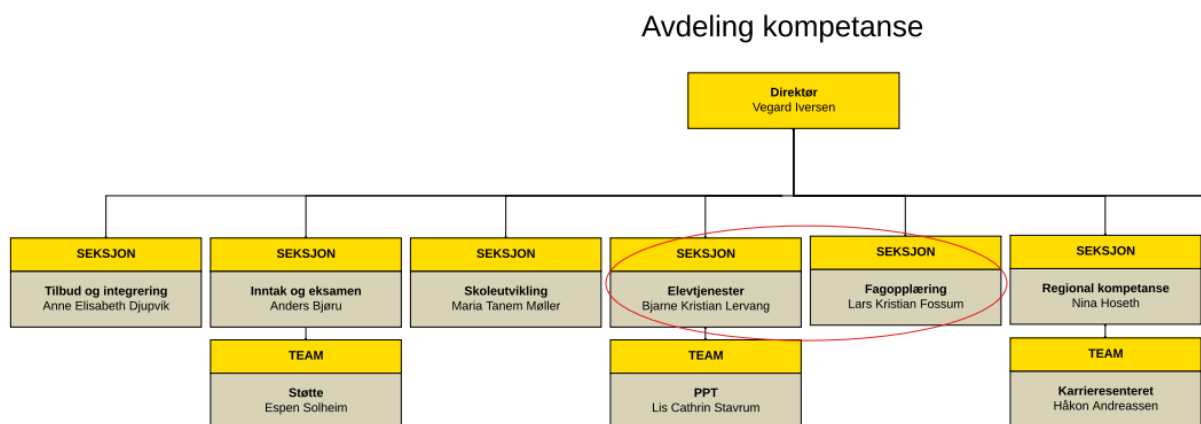
⁴ <https://www.ssb.no/statbank/table/11968/tableViewLayout1/>

2.4 Fylkeskommunens organisering

Det er Fylkestinget som er skoleeier og ansvarlig for den videregående opplæringen i fylket. Ansvar for gjennomføringen av fylkeskommunens plikter i henhold til opplæringsloven er delegert til administrasjonen. Fylkeskommunens administrative ledelse består av fylkesdirektør, assisterende fylkesdirektør og seks direktører som styrer hver sine fagfelt.

Videregående skole og lærlinger går under avdelingen kompetanse. Avdeling kompetanse er videre delt i seks seksjoner, de videregående skolene og Trøndelag høyere yrkesfagskole, hvor seksjonene Fagopplæring og Elevtjenester trolig er de mest sentrale i denne forvaltningsrevisjonen.

Figur 2. Organisasjonskart avdeling kompetanse Trøndelag fylkeskommune

Kilde: <https://www.trondelagfylke.no/om-oss/organisasjon/organisasjonskart/>

Trøndelag fylkeskommune er eier og har ansvar for 32 videregående skoler i Trøndelag, hvorav nesten samtlige tilbyr yrkesfaglige utdanningsprogram.

3 PROSJEKTDESIGN

Dette kapitlet redegjør for revisors forslag til løsning av oppdraget.

3.1 Problemstillinger

- 1. Ivaretar fylkeskommunen sine forpliktelser overfor elever som skal ut i læretid?**
 - Informasjon til elever
 - Formidling til læreplass i bedrift
- 2. Ivaretar fylkeskommunen sine forpliktelser overfor lærlingene i læretiden?**
 - Oppfølging lærlinger og fullføring av læretiden
- 3. Sikrer fylkeskommunen at lærebedrifter overholder regelverk og avtaler?**
 - Opplæring
 - Arbeidsmiljø
 - Varsel om brudd på regelverk og avtaler
 - Håndtering av brudd på regelverk og avtaler

3.2 Avgrensning

Revisor vil se på Trøndelag fylkeskommunes formidling og oppfølging av lærlinger, og fylkeskommunens oppfølging av lærebedrifter. Vi vil se på lærebedrifter som er omfattet av arbeidsmiljøloven.

Revisor vil ikke gjøre undersøkelser knyttet til gjennomføring av yrkesfaglige utdanningsprogram på Vg1, Vg2, og Vg3 i skole.

3.3 Kilder til kriterier

- Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (Kunnskapsdepartementet 2024b)
- Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (Arbeids- og inkluderingsdepartementet 2005)
- Forskrift om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (Kunnskapsdepartementet 2024a)
- Kunnskapsdepartementet (2017). Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringa (Kunnskapsdepartementet 2017)

3.4 Metoder for innsamling av data

Fagopplæringa involverer en rekke ulike aktører med ulike oppgaver og ansvar, deriblant formidlingsansvarlige i skole, lærebedrifter, faglige ledere og instruktører. For å sikre et bredt tilfang av data vil revisor anvende ulike metoder for datainnsamling. Foruten innsamling og gjennomgang av ulike typer *dokumentasjon*, så vil det være hensiktsmessig å gjennomføre *intervjuer* med nøkkelpersoner i fylkeskommunen. Dette for å få innsikt i dialog og prosesser knyttet til fagopplæringa. Aktuelle informanter vil være ansatte som administrerer fagopplæringa, støttejenester og representanter for lærlingene. Dermed vil det være viktig med en bred tilbakemelding fra lærebedriftene om fylkeskommunens oppfølging av opplæringa i bedrift. Det vil derfor være veldig aktuelt å anvende *spørreskjema* for å sikre data som lar seg generalisere.

4 PROSJEKTORGANISERING

4.1 Prosjektteam

Oppdragsansvarlig revisor	Tor Arne Stubbe
Prosjektmedarbeider	Line Johnsen Wirum
Kvalitetssikrer	Anna Ølnes
Kvalitetssikrer	Merete Montero

4.2 Milepælsplan

Bestillingsdato	27.08.2024
Prosjektplan til sekretær	02.10.2024
Oppstartsmøte	15.11.24
Datainnsamling ferdig	30.01.25
Rapport til uttalelse	30.02.25
Rapport til sekretær	15.03.25

Trondheim 01.10.24

Tor Arne Stubbe

Oppdragsansvarlig revisor

KILDER

Arbeids- og inkluderingsdepartementet. 2005. *Lov Om Arbeidsmiljø, Arbeidstid Og Stillingsvern Mv. (Arbeidsmiljøloven)*. LOV-2005-06-17-62.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62?q=Arbeidsmilj%C3%B8loven>.

Kunnskapsdepartementet. 2017. *Læreplanverket; Overordnet Del - Verdier Og Prinsipper for Grunnopplæringen*. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/om-overordnet-del/>.
<https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/om-overordnet-del/>.

———. 2024a. *Forskrift Om Grunnskoleopplæringa Og Den Vidaregåande Opplæringa (Opplæringsforskrifta)*. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2024-06-03-900>.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2024-06-03-900>.

———. 2024b. *Lov Om Grunnskoleopplæringa Og Den Vidaregåande Opplæringa (Opplæringslova)*. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2023-06-09-30?q=oppl%C3%A6ringsloven>.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2023-06-09-30?q=oppl%C3%A6ringsloven>.

VEDLEGG 1: UAVHENGIGHETSERKLÆRING

RM Revisjon
Midt-Norge

Bidrar til forbedring

Vurdering av uavhengighet.

Revisors egenvurdering i forbindelse med forvaltningsrevisjonsprosjekt:

Prosjektnr: FR1305	Kommune: Trøndelag fylkeskommune
--------------------	----------------------------------

Hovedreferanse:
Kommuneloven § 24-4
Forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3
RS 200 --- Formål og generelle prinsipper for revisjon av regnskaper pkt. 4
RS 220 -- Vilkår for revisjonsoppdrag pkt. 4, 12-13
RS 300 -- Planlegging av revisjon av regnskaper pkt. 6
Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 pkt. 8

Ansettelsesforhold:	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn Revisjon Midt-Norge SA
Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som ovenfor nevnte kommune deltar i.
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til ovenfor nevnte kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Før slike tjenester utføres foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 18, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenesten under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for ovenfor nevnte kommune.
Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.

Sted: Trondheim Dato: 26.09.24

Rolle: Oppdragsansvarlig

Navn: Tor Arne Stubbe

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7716 Steinkjer

post@revisjonmidtnorge.no
907 30 300

www.revisjonmidtnorge.no
Kontonummer: 4270.18.38658
Org.nr: 919 90 2310 MVA

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no